

Informatiecentrum voor het bedrijfsrevisoraat

PRIVATE STICHTING NAAR BELGISCH RECHT

JAARVERSLAG 2017

E. JACQMAINLAAN 135 – 1000 BRUSSEL
INFO@ICCI.BE - WWW.ICCI.BE

Informatiecentrum voor het bedrijfsrevisoraat

PRIVATE STICHTING NAAR BELGISCH RECHT

E. JACQMAINLAAN 135 – 1000 BRUSSEL
INFO@ICCI.BE - WWW.ICCI.BE

Inhoudstafel

WOORD VAN DE VOORZITTER	4
DEEL I VOORSTELLING VAN DE STICHTING ICCL	6
Inleiding	6
Opdrachten en geschiedenis van het ICCL raad van bestuur	6 7
DEEL II WERKZAAMHEDEN VAN DE STICHTING ICCL	8
Helpdesk – Review teams	8
<i>Think Tank</i> SEC 2010	9
Publicaties	10
<i>Tax, Audit & Accountancy</i>	12
Nieuwe te downloaden modeldocumenten in 2017	14
SEMINARIES, INFORMATIESESSIES EN STUDIEDAGEN	19
WEBSITE ICCL	20
Inleiding	20
Rechtspraak	20
Over ICCL	21
FAQ	21
CONTRIBUTIE AAN HET ICCL	22

BIJLAGEN

Bijlage 1: Lijst van de meest relevante adviezen van 2017	23
1. IBR	23
2. Deontologie	23
3. Commissaris	23
4. Bijzondere aspecten van het commissarismandaat	23
5. Bijzondere opdrachten in het Wetboek van vennootschappen	23
6. Controlenormen	23
7. Bijzondere wetgevingen en reglementering	23
8. Andere controleopdrachten	23
9. Witwassen, fraude en corruptie	23
10. Kapitaal en aandelen	24
11. Financiële informatie	24
12. Informatie aan de ondernemingsraad	24
13. Ondernemingen in moeilijkheden	24
14. VZW's en Stichtingen	24
15. Belgische boekhoudwetgeving	24
16. IFRS/IAS	24
17. Openbaarmakingsverplichtingen	24
Bijlage 2: Inhoudstafel van de publicatie van 2017	24
1. Toekomst van de rapportering over niet-financiële informatie, ICCI, 2017, nr. 1.	24

22

Bijlage 3: Tax, Audit & Accountancy: lijst van de gepubliceerde artikels in 2017	25
TAA n° 54 – april / avril 2017	25
TAA n° 55 – juni / juin 2017	25
TAA n° 56 – oktober / octobre 2017	25
TAA n° 57 – december/ décembre 2017	25
Bijlage 4: Lijst van de seminaries, informatiesessies en studiedagen georganiseerd van maart 2017 tot maart 2018	26
Audit en controle	26
Audit Financiële sector	27
Audit not for profit	27
Audit Publieke sector	27
Fiscaliteit	27
Recht	27
Plichtenleer	28
Cyclus Quick scan	28
Specialisatie IAS/IFRS	28
Workshops	28
International Standards	28
Informatiesessies	28
Studiedagen	28

WOORD VAN DE VOORZITTER

Het ICCI profileert zich als het documentatie- en competentiecentrum voor de **auditpraktijk.**

Het vaktechnisch ondersteunen van de bedrijfsrevisoren gebeurt op verschillende manieren

Ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het Informatiecentrum voor het Bedrijfsrevisoraat (ICCI) werd eind 2016 aan de KU Leuven en aan de UCL gevraagd om een studie te verrichten over de impact van de kernpunten (*Key Audit Matters*) in de Auditverordening op het auditverslag. De UCL is verantwoordelijk voor het juridisch luik van deze studie, terwijl de KU Leuven het empirisch gedeelte voor haar rekening neemt.

De resultaten van deze empirische studie, die zowel voor auditkantoren als voor deelnemers aan de kapitaalmarkten van belang zijn, werden voorgesteld en besproken op een paneldebat en praktijk sessie onder de respectievelijke titels "*How informative are ex-*

tended audit reports, really?" en "*Experiences with KAM reporting practices in the UK and the Netherlands*" tijdens het *9th European Auditing Research Network Symposium (EARNet)* dat plaatsvond op 29 september 2017 aan de KU Leuven en ter gelegenheid waarvan het 10-jarig bestaan van het ICCI op passende wijze werd gevierd.

De bedrijfsrevisoren worden de laatste tijd geconfronteerd met veelvuldige en fundamentele wijzigingen van het referentiekader waarin zij werken: omzetting van de boekhoudrichtlijn, implementatie van de Europese audithervorming, nieuwe antiwitwasrichtlijn, wijziging van het insolventierecht, hervorming van het ondernemingsrecht, Europese verordening betreffende de bescherming

van persoonsgegevens, beter bekend onder het acroniem "AVG" ("GDPR" in het Engels), en *last but not least* de hervorming van het Wetboek van vennootschappen die in de loop van 2018 wordt verwacht. Het ICCI probeert deze evoluties te volgen en de nodige opleidingen te voorzien.

Meer en meer wordt het ICCI bevroegd over de ISA's. Deze vaststelling ligt aan de basis van het initiatief om in het kader van het ICCI over te gaan tot het uitbouwen van een databank waarin ISA-standaarden en relevante doctrine worden verzameld. Wij mogen ons verheugen op de interesse van de publieke sector: zo heeft het Rekenhof haar medewerking aan het project toegezegd.

Het ICCI, ontmoetingsplaats bij uitstek met de academische wereld, beschikt over de nodige onafhankelijkheid en competentie om antwoorden te formuleren op de haar gestelde vragen. Op deze manier ligt het ICCI voor een aantal materies aan de basis van een doctrine.

De opdracht van het ICCI om bedrijfsrevisoren vaktechnisch te ondersteunen in de uitoefening van hun beroep wordt op verschillende manieren ingevuld.

In eerste instantie verstrekt het ICCI "helpdesk"-adviezen. In 2017 ging het om 141 adviezen. Teneinde de vraagstellers nog beter van dienst te zijn, werd op 1 oktober 2017 de "helpdesk" gereorganiseerd in 3 *review teams* naargelang de aard van de vragen: juridische en deontologische vragen, boekhoudkundige vragen, normatieve (ISA-) vragen.

Daarnaast informeert het ICCI het auditberoep op een objectieve en wetenschappelijke manier omtrent (voorstellen van) wijzigingen en nieuwigheden in de domeinen van de fiscaliteit, de audit, de accountancy en het

vennootschapsrecht. Dit gebeurt voornamelijk door bijdragen in het tijdschrift TAA: in 2017 o.m. over de *European market infrastructure regulation* (EMIR), *Non-Compliance with Laws and Regulations* (NOCLAR) (niet-naleving van wet- en regelgeving), het nieuwe boekhoudrecht, Boek XX Insolventie van ondernemingen van het Wetboek economisch recht, *Key Audit Matters*, het voorontwerp van een Wetboek van vennootschappen en verenigingen en de wet inzake niet-financiële informatie. Aan laatstgenoemde thematiek werd ook het enige standaardwerk van 2017 in de ICCI-reeks van Maklu gewijd: de toekomst van de rapportering over de niet-financiële informatie.

Het op de hoogte brengen én houden van de bedrijfsrevisor van deze wijzigingen en nieuwigheden geschiedt ook middels de organisatie van de permanente vorming. De in 2017 bijna 90 georganiseerde vormingsactiviteiten – seminars, informatiesessies en studiedagen – trekken jaar na jaar meer en meer deelnemers.

Ten slotte stelt het ICCI, zoals de voorgaande jaren, te downloaden modeldocumenten op

Lieven ACKE
Voorzitter ICCI

zijn website ter beschikking. Zo werden er in 2017 voorbeeldverslagen van opdrachtbrief EMIR, ISA 210 en bevestigingsbrief gepubliceerd, naast de voorbeelden van nieuwe commissarisverslagen en modelverslagen over de controle in NGO's en de geconsolideerde jaarrekening van een politieke partij. Het ICCI voorzag ook in de bekendmaking van een tool over de risicogerichte controleaanpak in diverse sectoren en van een compendium publieke sector.

Het zo kwalitatief en objectief mogelijkheid uitvoeren van deze ICCI-opdracht vormt een constante maar boeiende uitdaging ten dienste van bedrijfsrevisoren en *stakeholders!*

Deel I

Voorstelling van de Stichting ICCI

INLEIDING

Medio 2001 ging de Raad van het IBR over tot de inrichting van een *Helpdesk* op zijn zetel. Dit initiatief had tot doel de confraters daadwerkelijk steun te geven wanneer zij, in het kader van hun professionele activiteiten, worden geconfronteerd met problemen van juridische of technische aard, waarvoor zij elders geen advies kunnen vinden.

In 2006 nam de Raad van het IBR de beslissing om de activiteiten van de *Helpdesk* onder te brengen in een aparte juridische structuur, onder de vorm van een private stichting. Deze activiteitoverdracht is te wijten aan de wens om het verschil qua statuut van de verstrekte adviezen te benadrukken. Dankzij

deze stichting worden op een autonome wijze antwoorden opgesteld die niet het officieel standpunt van de Raad van het IBR vertegenwoordigen. Het laatstgenoemde kan enkel via de officiële organen van het IBR, met name de Raad of, in voorkomend geval, het Uitvoerend comité worden ingewonnen.

Aldus werd de stichting "Informatiecentrum voor het bedrijfsrevisoraat – *Centre d'Information du révisorat d'entreprises*" opgericht in het najaar van 2006.

OPDRACHTEN EN GESCHIEDENIS VAN HET ICCI

In de loop van de voorbije jaren hebben vele confraters reeds beroep gedaan op de *Helpdesk* van het IBR.

Sinds 1 oktober 2017 is de «*Helpdesk*» gereorganiseerd in 3 *review teams*:

- 1) Juridische en deontologische vragen : H. OLIVIER, M. DE WOLF en L. OSTYN;
- 2) Boekhoudkundige vragen: M. MANNEKENS, R. VERHEYEN en T. CARLIER;
- 3) Normatieve (ISA-) vragen: J. VANDERNOOT, D. SCHOCKAERT en L. TYDGAT (plaatsvervanger: Y. VERDOODT)

Daarnaast heeft de Stichting tot doel onder haar eigen verantwoordelijkheid objectieve en wetenschappelijke informatie over vraagstukken die het bedrijfsrevisoraat aanbelangen te verstrekken. De Stichting verzorgt de publicatie van de vroegere Studies IBR. De "institutionele" publicaties zoals het *Vademecum* en het *Jaarverslag* ressorteren onder de verantwoordelijkheid van de Raad van het IBR en worden bijgevolg door het IBR zelf uitgegeven.

Sinds 2010 is het ICCI de verantwoordelijke uitgever van het tijdschrift TAA (*Tax, Audit & Accountancy*).

Sinds april 2011 verzorgt het ICCI de organisatie van de voorheen door het IBR georganiseerde seminars voor bedrijfsrevisoren en ook voor iedereen die geïnteresseerd is (100 sessies per jaar, 50 in het Nederlands en 50 in het Frans).

Sinds midden 2012 is het ICCI lid - sinds 2016 ook bestuurder - van de vzw Stichting.be, Belgische Federatie van Filantropische Stichtingen en *Silver sponsor* van de vzw *Women on Board*.

Tevens verzorgt het ICCI sinds 2015 de organisatie van de ook voorheen door het IBR georganiseerde infosessies en studiedagen.

RAAD VAN BESTUUR

Voorzitter: **Lieven ACKE** (Bedrijfsrevisor)

Ondervoorzitter: **Henri OLIVIER** (Prof Em. Dr. ULg)

Bestuurders: **Herman BRAECKMANS** (Prof Dr. UA), **Diane BREECH** (Prof. Dr. VUB-Bedrijfsrevisor), **Ann GAEREMYNCK** (Prof. Dr. KULeuven), **Gisèle VANDEWEERD** (Bedrijfsrevisor), **Pierre P. BERGER** (Erebedrijfsrevisor), **Ignace DE BEELDE** (Prof. Dr. UGent), **Yves DE RONGÉ** (Prof. Dr. UCL), **André KILESE** (Bedrijfsrevisor) (van 1 januari 2017 tot 30 september 2017), **Faska KHROUZ** (Prof. Dr. ULB), **Marleen MANNEKENS** (Bedrijfsrevisor) (vanaf 1 oktober 2017), **Eric MATHAY** (Bedrijfsrevisor), **Daniel VAN CUTSEM** (Bedrijfsrevisor) (tot 30 september 2017), **Jacques VANDERNOOT** (Bedrijfsrevisor) (vanaf 1 oktober 2017) en **Jean Pierre VINCKE** (Erebedrijfsrevisor) (tot 30 september 2017)

Algemeen afgevaardigde: **Erwin VANDERSTAPPEN** (Bedrijfsjurist)

Wetenschappelijke medewerkers: **Steven DE BLAUWE** en **Dounia SMEYERS** (vanaf februari 2017)

De Raad van Bestuur is in 2017 viermaal samengekomen.

Deel II

Werkzaamheden van de Stichting ICCI

HELPDESK – REVIEW TEAMS

Het ICCI geeft op een autonome wijze, volledig onafhankelijk met betrekking tot het IBR, antwoorden op vragen gesteld door bedrijfsrevisoren, evenals op vragen gesteld door derden, met betrekking tot revisorale opdrachten, behalve op litigieuze vragen, vragen van boekhoudkundige of fiscale aard, controversiële vragen of nog onduidelijke vragen. Enkel het College van toezicht op de Bedrijfsrevisoren is gemachtigd om klachten tegen bedrijfsrevisoren te behandelen (art. 53, § 2 van de wet van 7 december 2016).

De Stichting beantwoordt vragen van bedrijfsrevisoren over IFRS, behalve indien zij oordeelt dat de vraag een zeer hoge graad van complexiteit omvat (bijvoorbeeld complexe vraagstukken met betrekking tot de toepassing van IAS 39).

Deze adviezen vertegenwoordigen dus niet noodzakelijk het standpunt van de Raad van het IBR. Het formeel standpunt van het IBR kan inderdaad enkel via de officiële organen, met name de Raad of, in voorkomend geval, het Uitvoerend comité of de Juridische Commissie ingewonnen worden, een procedure die onvermijdelijk meer tijd vereist om een antwoord te verschaffen.

Een selectie van de adviezen wordt regelmatig en thematisch op de website van het ICCI geplaatst. Om gebruik te maken van deze dienst volstaat het om de vragenlijst in te vullen die online toegankelijk is. In 2017 werden er 141 adviezen gegeven.

De lijst van de meest relevante adviezen gegeven in 2017 die werden gepubliceerd op de website van het ICCI zijn opgenomen in bijlage (cf. bijlage 1).

SAMENSTELLING VAN DE HELPDESK (tot 30 september 2017)

Voorzitter: **Lieven ACKE** (Bedrijfsrevisor)

Externe leden: **André KILESE** (Bedrijfsrevisor), **Daniel VAN CUTSEM** (Bedrijfsrevisor) en **Jean Pierre VINCKE** (Erebedrijfsrevisor)

SAMENSTELLING VAN DE REVIEW TEAMS (vanaf 1 oktober 2017)

Voorzitter: **Lieven ACKE** (Bedrijfsrevisor)

Review team juridische en deontologische vragen: **Henri OLIVIER** (Ere Secretaris-generaal IBR en Ondervoorzitter van het ICCI), **Michel DE WOLF** (Erevoorzitter IBR) en **Luk OSTYN** (Bedrijfsrevisor)

THINK TANK ESR 2010

De oprichting van de *think tank* Europees Stelsel van de Rekeningen (ESR) 2010 is in eerste orde gemotiveerd door de wens van het ICCI om op een proactieve, snelle en doeltreffende wijze kennis op te bouwen en over te dragen in verband met ESR 2010 in functie van de gebruikers.

Review team boekhoudkundige vragen:

Marleen MANNEKENS (Bedrijfsrevisor en bestuurder van het ICCI), **Ria VERHEYEN** (Bedrijfsrevisor) en **Thomas CARLIER** (Specialist IFRS)

Review team normatieve en ISA-gerelateerde vragen:

Jacques VANDERNOOT (Bedrijfsrevisor en bestuurder van het ICCI), **Dries SCHOCKAERT** (Specialist ISA) en **Lieven TYDGAT** (Eerste Auditeur Rekenhof)

Wetenschappelijk secretariaat: **Erwin VANDERSTAPPEN** (Bedrijfsjurist), **Steven DE BLAUWE** en **Dounia SMEYERS** (vanaf februari 2017)

De Think Tank ESR 2010 zal:

- Kennisopbouw en -overdracht van ESR 2010 bevorderen in functie van de gebruikers;
- De gesprekspartner zijn voor de gebruikers van ESR 2010;
- De (audit)risico's van de ESR 2010-cyclus in kaart brengen;
- Het aangaan van contacten met andere belanghebbenden;
- Het overlegorgaan zijn voor ICCI-opleidingen en studiedagen over ESR 2010; en
- Het forum vormen voor een eventuele verdere verfijning en update van het boek ICCI 2014-3 Europees Stelsel van Rekeningen (ESR) rapportering en revisorale controle.

DEEL II WERKZAAMHEDEN VAN DE STICHTING ICCL

PUBLICATIES

Sinds 2007 publiceert de Stichting jaarlijks meerdere standaardwerken. De "institutionele" publicaties zoals het *Vademecum* en het *Jaarverslag* van het IBR, die ressorteren onder de verantwoordelijkheid van de Raad van het IBR, worden evenwel door het IBR zelf uitgegeven.

De bedrijfsrevisoren en stagiairs kunnen alle ICCL-publicaties op de website in PDF-formaat downloaden.

In 2017 werd er uitzonderlijk slechts één publicatie uitgegeven (cf. bijlage 2):

- Toekomst van de rapportering over niet-financiële informatie

In 2018 zullen door het ICCL de volgende boeken worden uitgegeven, zijnde:

- Commissarisverslag (*update*)
- *Key Audit Matters and extended audit reporting*

Samenstelling van de Commissie Publicaties

Voorzitter: **Lieven ACKE** (Bedrijfsrevisor)

Leden: **Ann GAEREMYNCK** (Prof. Dr. KU Leuven), **Pierre. P. BERGER** (Erebedrijfsrevisor), **Herman BRAECKMANS** (Prof. Dr. UA), **Ignace DE BEELDE** (Prof. Dr. UGent), **Yves DE RONGÉ** (Prof. Dr. UCL)

Secretariaat: **Erwin VANDERSTAPPEN** (Bedrijfsjurist), **Steven DE BLAUWE** en **Dounia SMEYERS** (*vanaf februari 2017*)

In 2017 is de Commissie Publicaties van het ICCL tweemaal samengekomen, waarbij volgende onderwerpen werden behandeld:

- evaluatie van de publicatie 2017; en
- planning van de publicaties 2018.

Samenvatting van het in 2017 verschenen boek

Toekomst van de rapportering over niet-financiële informatie, ICCI 2017, nr. 1

Auteurs: **A. ASSEZ, P.P. BERGER, M. DAELMAN, S. DE BACKER, K. DEGROOTE, C. DE WAELE, D. FISCHER, J.-M. GOLLIER, K. FRANCK, K. HOFMANS, A. LAMBERT, S. PATTYN, C. VANSTRAELEN** en **S. QUINTART**

Het boek behandelt de toekomst van de rapportering over niet-financiële informatie. Op 22 oktober 2014 namen het Europees Parlement en de Raad richtlijn 2014/95/EU met betrekking tot de bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit door bepaalde ondernemingen en groepen aan. De omzetting gebeurde met de wet van 3 september 2017. Een verklaring van niet-financiële informatie (NFI) moet worden opgesteld door een organisatie van openbaar belang die meer dan 500 werknemers tewerkstelt en meer dan 17.000.000 EUR balanstotaal of een omzet van meer dan 34.000.000 EUR heeft.

De commissaris gaat na of deze verklaring daadwerkelijk is opgemaakt en opgenomen in het jaarverslag of in een afzonderlijk verslag en of de niet-financiële informatie al dan niet in overeenstemming is met de jaarrekening.

De *Global Reporting Initiative* (GRI) en de *International Integrated Reporting Council* (IIRC) vormen de belangrijkste internationale standaardsetters qua NFI-rapportering. De NFI-rapportering is een belangrijk instrument van communicatie inzake maatschappelijk verantwoord ondernemen, dat ook aan bod komt in de visie van de financiële analisten als NFI-gebruikers. Onderhavig boek sluit af met de *Awards for Best Belgian Sustainability Reports* die sinds 1998 door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren worden georganiseerd.

DEEL II WERKZAAMHEDEN VAN DE STICHTING ICCL

TAX, AUDIT & ACCOUNTANCY

Het tijdschrift *Tax, Audit & Accountancy* (TAA) is een informatief tijdschrift over het bedrijfsrevisoraat. Het bevat een editoriaal van de Voorzitter van het IBR, een woord van de Hoofdredacteur, evenals diepgaande artikelen over voor bedrijfsrevisoren interessante onderwerpen en semestrieel een verzameling van de activiteiten en informatie van het IASB. Het wordt verspreid onder alle bedrijfsrevisoren, erebedrijfsrevisoren, stagiairs, openbare besturen en *decision makers* met een interesse voor de domeinen van de fiscaliteit, de audit en de accountancy, alsnog aan de leden van de academische wereld die onderwijzen in deze materie.

Sinds 2010 is het ICCL de verantwoordelijke uitgever van het tijdschrift TAA.

Alle TAA-nummers die sinds 2010 verschenen zijn, kunnen eveneens door elke geïnteresseerde vanaf de website van het ICCL worden gedownload en vanaf midden 2014 is TAA helemaal digitaal gegaan vanaf nummer 43, met een link naar het online *Flipbook/PDF*.

In 2017 zijn er vier nummers uitgegeven.

Samenstelling van het Redactiecomité TAA

Hoofdredacteur: **Michel DE WOLF** (Bedrijfsrevisor, hoogleraar UCL-ULg)

Leden van het redactiecomité: **Pierre P. BERGER** (Docent KULeuven, erebedrijfsrevisor), **Diane BREESCH** (Hoogleraar VUB, Bedrijfsrevisor), **Thomas CARLIER** (Docent ICHEC), **Thierry DUPONT** (Voorzitter IBR en Bedrijfsrevisor), **Pascal MINNE** (Emeritus hoogleraar ULB *Solvay Business School*), **Laurence PINTE** (Docente ESSF, advocaat), **Dries SCHOCKAERT** (Drs.VUB), **Dirk SMETS** (Bedrijfsrevisor) en **Christoph VAN DER ELST** (Hoogleraar UGent, Tilburg Universiteit)

Redactiesecretariaat: **Erwin VANDERSTAPPEN** (Bedrijfsjurist) **Steven DE BLAUWE**, en **Dounia SMEYERS** (vanaf februari 2017)

De lijst van de verschenen artikels is opgenomen in bijlage 3. De auteurs van de gepubliceerde bijdragen in 2017 zijn:

Cédric ALTER, *Maître de conférence à l'ULB, avocat au barreau de Bruxelles*

Ignace BOGAERT, *Bedrijfsrevisor*

Thomas CARLIER, *Deloitte Brussels IFRS Centre of Excellence*

Paul COMHAIRE, *Réviseur d'entreprises*

Vanessa CORDONNIER, *Audit Executive Director KPMG Réviseurs d'Entreprises*

Christel DE BLANDER, *Deskundige - Baker Tilly Belgium bedrijfsrevisoren*

Hans DE WULF, *Professor, Financial Law Institute, UGent*

Frank DIERCKX, *Past-President of the Belgian Section of the International Fiscal Association*

Thierry DUPONT, *Président de l'Institut des Réviseurs d'Entreprises*

Fouad ELOUCH, *Deloitte Brussels IFRS Centre of Excellence*

Immanuel KAO, *Economist*

Arnaud LÉVY MORELLE, *Assistant à l'ULB, avocat au barreau de Bruxelles*

Yves POULLET, *Professeur émérite à la faculté de droit de Namur, membre du CRIDS, Université de Namur*

Dries SCHOCKAERT, *Director, PwC Bedrijfsrevisoren*

Dounia SMEYERS, *Attaché Juridische Zaken IBR/Wetenschappelijk medewerker ICCI*

David SZAFRAN, *Avocat au barreau de Bruxelles, Secrétaire général honoraire de l'Institut des Réviseurs d'Entreprises*

Jean-Pierre VINCKE, *Erebedrijfsrevisor en voormalig bestuurder van het ICCI*

Véronique WEETS, *FSMA Dienst boekhoudkundige en financiële aangelegenheden*

Peter WEYERS, *Deskundige - Baker Tilly Belgium bedrijfsrevisoren*

Eddy WYMEERSCH, *Emeritus professor University of Ghent, Chairman of the PIOB, Former Chairman of the CESR and of the European Regional Committee of IOSCO & Former Chairman of the CBFA*

DEEL II WERKZAAMHEDEN VAN DE STICHTING ICCI

NIEUWE TE DOWLOADEN MODELDOCUMENTEN IN 2017

Verslag over de geconsolideerde jaarrekening van de politieke partij [X]

Men vindt hier een voorbeeld van verslag van de bedrijfsrevisor over de geconsolideerde jaarrekening van de politieke partijen (en hun componenten), opgesteld door de werkgroep "politieke partijen" van het IBR.

Modelverslagen NBB - versie maart 2017 (update)

Men vindt hier de ontwerp-modelverslagen in het kader van de prudentiële rapportering van de erkende revisoren ten behoeve van de NBB.

Deze modelverslagen werden opgesteld met behulp van de werkgroepen van IREFI (Instituut van de Revisoren Erkend voor de Financiële Instellingen) en het wetenschappelijk Secretariaat. Deze verslagen worden geregeld geactualiseerd, bv. naar aanleiding

van wijzigende wet-of regelgeving. De meest recente versie van de modelverslagen wordt hieronder meegegeven. Er is eveneens een versie (track changes) die verschillen aanduidt met de vorige versie.

De modelverslagen worden enkel en alleen voor illustratieve doeleinden verstrekt. Het is onmogelijk alle feiten te beschrijven waarmee de erkende revisoren bij het opstellen van hun verslagen rekening dienen te houden. De erkende revisoren zullen een beroep moeten doen op hun professionele oordeelsvorming om te bepalen welk oordeel tot uitdrukking dient te worden gebracht, rekening houdend met de specifieke omstandigheden van de betrokken instelling, alsmede welke bijkomende aandachtspunten in hun verslag dienen opgenomen te worden.

Typische statutaire clausules bedrijfsrevisorenkantoor (update april 2017)

Deze statutaire clausules werden aangepast aan de bepalingen van de wet van 7 december 2016.

Voorbeeld opdrachtbrief EMIR (overeengekomen specifieke werkzaamheden)

Het voorbeeld van opdrachtbrief werd in het kader van de rol van de bedrijfsrevisor bij de controle van de naleving van de EMIR-verordening door de niet-financiële tegenpartijen zoals beschreven in Deel VI van de wet van 25 december 2016 tot omzetting van richtlijn 2014/91/EU en houdende diverse bepalingen ontwikkeld.

Deze rol omvat:

- een signaalfunctie van de commissarissen bij alle niet-financiële tegenpartijen; en
- nieuwe opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke procedures voor de commissarissen bij bepaalde niet-financiële tegenpartijen.

Dit voorbeeld van opdrachtbrief heeft betrekking op de nieuwe opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke procedures.

Voorbeeld opdrachtbrief - ISA 210

Het voorbeeld van opdrachtbrief (jaarrekening) houdt rekening met de nieuwe verplichtingen in het kader van Verordening 648/2012 van 4 juli 2012 betreffende otc-derivaten, centrale tegenpartijen en transactie-registers ("de EMIR-verordening").

Model van bijzonder bestek (update)

Sinds enkele jaren publiceert het IBR op zijn website verschillende modellen van bijzonder bestek. Daarnaast komt het IBR, via zijn Observatorium van de openbare aanbestedingen, op een meer proactieve wijze tussen bij de aanbestedende overheden die een bedrijfsrevisor willen inschakelen om hen te helpen bij het opstellen van hun bijzonder bestek.

Naar aanleiding van de wetgevende ontwikkelingen en de reacties van verschillende aanbestedende overheden waarmee het Observatorium in contact is getreden, heeft de Commissie Publieke sector van het IBR

een grondige denkoefening gevoerd over de meest geschikte gunningscriteria die naast het prijscriterium dienen te worden voorzien voor de aanstelling van een bedrijfsrevisor als commissaris.

Dienovereenkomstig werden nieuwe bestekmodellen uitgewerkt.

Modelverslagen FSMA - versie juni 2017

Men vindt hierna de ontwerp-modelverslagen in het kader van de prudentiële rapportering van de erkende revisoren ten behoeve van de FSMA.

Deze modelverslagen werden opgesteld met behulp van de werkgroepen van Instituut van de Revisoren Erkend voor de Financiële Instellingen (IREFI) en het wetenschappelijk secretariaat. Deze verslagen worden geregeld geactualiseerd, bv. naar aanleiding van wijzigende wet- of regelgeving. De meest recente versie van de modelverslagen wordt hieronder meegegeven. Er is eveneens een versie (*track changes*) die verschillen aanduidt

met de vorige versie.

De modelverslagen worden enkel en alleen voor illustratieve doeleinden verstrekt. Het is onmogelijk alle feiten te beschrijven waarmee de erkende revisoren bij het opstellen van hun verslagen rekening dienen te houden. De erkende revisoren zullen een beroep moeten doen op hun professionele oordeelsvorming om te bepalen welk oordeel tot uitdrukking dient te worden gebracht, rekening houdend met de specifieke omstandigheden van de betrokken instelling, alsmede welke bijkomende aandachtspunten in hun verslag dienen opgenomen te worden.

Bevestigingsbrieven

Het voorbeeld van bevestigingsbrief (jaarrekening) houdt rekening met de nieuwe verplichtingen in het kader van de Verordening 648/2012 van 4 juli 2012 betreffende otc-derivaten, centrale tegenpartijen en transactie-registers ("de EMIR-verordening") en met de aanpassingen aan artikel 144 van het Wetboek van vennootschappen inzake

het nazicht van de neer te leggen documenten. De aanpassingen zijn zichtbaar en de vertalingen in het Engels en Duits volgen.

Tool - Risicogerichte controleaanpak in diverse sectoren

De Commissie SME/SMP van het IBR en meer in het bijzonder de werkgroep ISA en ISQC 1, die van deze commissie afhangt, streven ernaar om de bedrijfsrevisoren praktische en pragmatische tools ter beschikking te stellen voor het uitvoeren en beheersen van de werkzaamheden zoals vereist door het in België van toepassing zijnde normatief kader inzake audit.

In dit verband heeft de werkgroep ISA en ISQC 1 onderzocht of het mogelijk was om diverse vereisten van ISA 315 "Risico's op een afwijking van materieel belang identificeren en inschatten door inzicht te verwerven in de entiteit en haar omgeving" concreet gestalte te geven in een eenvoudige tool en daarbij tegelijkertijd de mogelijkheid te bieden om in te spelen op de geïdentificeerde risico's

overeenkomstig ISA 330 "Inspelen door de auditor op ingeschatte risico's".

Aan de hand van de ontwikkelde tool kunnen verschillende controlestappen worden gedocumenteerd. De eerste controlestap beoogt het identificeren en inschatten van de aan de entiteit inherente risico's, ongeacht haar interne controlemaatregelen, op het niveau van de specifieke beweringen voor elk van deze risico's. Na het inschatten van de inherente risico's beoogt de tweede controlestap de wenselijke interne controlemaatregelen te specificeren die erop gericht zijn de geïdentificeerde risico's te beperken. De derde controlestap maakt het mogelijk om de door de entiteit daadwerkelijk ingestelde en voor de controle relevante interne controlemaatregelen, alsook de beoordeling van de werking ervan te documenteren. Afhankelijk van het residueel risico bestaat de vierde stap erin om de manier van inspelen door de auditor op het risico te formaliseren teneinde voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen en zo de ingeschatte risico's op een afwijking van materieel belang te dekken.

DEEL II WERKZAAMHEDEN VAN DE STICHTING ICCL

Deze tool biedt ook het voordeel dat de aandacht wordt gevestigd op verschillende inherente risico's en interne controlemaatregelen die specifiek zijn voor verschillende sectoren waardoor de bedrijfsrevisor zich beter kan richten op de meest voorkomende risico's.

Commissarisverslagen

Zoals aangekondigd in het IBR-Advies 2017/06 vindt u hier een aantal voorbeelden van commissarisverslagen aangepast aan de nieuwe wettelijke en regelgevende bepalingen.

Deze modelverslagen (die een niet-aangepast oordeel of "oordeel zonder voorbehoud" bevat) beantwoorden enerzijds aan de verplichting in artikel 10, lid 2, c) van de Europese Auditverordening, die eveneens in werking is getreden voor de boekjaren geopend vanaf 17 juni 2016, en de verplichtingen die voortvloeien uit de bepalingen van de wet van 7 december 2016 met betrekking tot het commissarisverslag^[2], en anderzijds aan de verplichtingen van de nieuwe ISA 701 en

de gewijzigde versie van een aantal andere ISA's. Deze nieuwe en herziene ISA's zijn nog niet van toepassing in België. Evenwel in overeenkomstig met punt 3 van de norm van 10 november 2009 inzake de toepassing van de ISA's in België: "In de mate dat het aanpassen van de ISA's of van verdere wijzigingen daarvan aan de Belgische context niet het voorwerp van Belgische normen uitmaakt (bijkomende norm en/of toelichten de bijlagen bij de ISA's) op het moment dat deze normen of deze aanpassingen moeten worden toegepast op de controle van financiële overzichten, zullen de bedrijfsrevisoren hun beste vakkundig oordeel toepassen om deze aanpassing zeker te stellen".

Deze modelverslagen, opgesteld in het Nederlands en het Frans, zullen ook in het Engels en het Duits beschikbaar worden.

Deze modelverslagen houden nog geen rekening met de wet van 3 september 2017 betreffende de bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit

door bepaalde grote vennootschappen en groepen, die in werking treedt voor de boekjaren dat aanvangen op 1 januari 2017 of gedurende het kalenderjaar 2017.

Aandachtspunten inzake toepassing van de ISA's bij de controle van vennootschappen actief in de diamantsector

Met deze nota worden aandachtspunten aangereikt die nuttig kunnen zijn bij de controle van de financiële overzichten van grote vennootschappen actief in de diamantsector conform de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden (*International Standards on Auditing* of nog 'ISA's'), die de commissaris in de diamantsector kan hanteren. Deze lijst is weliswaar niet exhaustief en bevat aldus slechts een aantal specifieke (voorbeeld)vragen.

Meer in het bijzonder, wenst deze nota te verduidelijken in welke omstandigheden een commissaris gebeurlijk een niet-aangepast oordeel ('*unqualified*' of '*clean opinion*') tot

uitdrukking kan brengen, dan wel een aangepast oordeel ('*qualified opinion*').

Tevens wordt een lijst toegevoegd van onafhankelijke valuatoren die op de Antwerpse markt kunnen beantwoorden aan de noden van het IBR en hun revisoren om, in het kader van internationale standaarden (ISA en IFRS), als onafhankelijke expert ingezet te kunnen worden om waarderingen uit te voeren van voorraden; en/of een fysieke inventarisopname bij te wonen en te controleren. Deze lijst werd opgesteld door het *Antwerp World Diamond Centre* (AWDC).

Voorbeeldverslag NGO gesubsidieerde uitgaven (*update*)

Het huidige voorbeeld van « verslag van feitelijke bevindingen betreffende de gesubsidieerde kosten » wordt gebruikt door bedrijfsrevisoren in het kader van artikel 47 van het koninklijk besluit van 11 september 2016 betreffende de niet-gouvernementele samenwerking. Dit voorbeeld was onderhevig

aan een aantal aanpassingen waarvan de laatste op 15 november 2017 alle voorgaande modellen vervangt.

Aangezien het om een voorbeeld gaat, kan deze uiteraard voor elke opdracht worden aangepast na akkoord tussen de bedrijfsrevisor en zijn klant, en zal in elk geval op bepaalde punten moeten worden aangevuld (zie de spaties), onder andere voor de facultatieve opdrachten. De aandacht dient te worden gevestigd op volgend punt: de waarnemingsopdracht, verplicht verbonden aan een commissarismandaat voor de voorziene opdracht in voormeld KB (in de verplichte aspecten alleszins) is ondenkbaar zonder een specifieke opdrachtbrief, of kan eventueel het onderwerp zijn van een specifieke paragraaf in de opdrachtbrief van de commissaris.

Compendium publieke sector

Tijdens de vergaderingen van de IBR-Commissie Publieke Sector van 6 juni, 24 oktober en 12 december 2017 hebben de leden gewerkt

aan een compendium publieke sector.

Dit compendium omvat een overzicht van de regelgeving, met een hyperlink naar de (gecoördineerde) tekst van de wetgeving samen met de datum van inwerkingtreding van de wetgeving en de datum van de meest recente tekstbijwerking (indien van toepassing). Het is een hulpmiddel voor alle controleactoren, en meer in het bijzonder voor de bedrijfsrevisoren die actief zijn in de publieke sector.

Het Compendium kwam tot stand met de medewerking van het Rekenhof.

KAM reporting in the UK - a descriptive analysis 2013-2016

In de nasleep van de financiële crisis en in de context van de hervorming van de regulering van de financiële markt lanceerde de Europese Commissie op 13 oktober 2010 het Groenboek "Beleid inzake controle van financiële overzichten: lessen uit de crisis".

Deze openbare raadpleging had betrekking op de rol en de draagwijdte van de auditfunctie en op de manier om deze te verbeteren teneinde bij te dragen tot meer financiële stabiliteit.

Na enkele jaren debatteren namen het Europees Parlement en de Raad op 16 april 2014 uiteindelijk een nieuwe Auditrichtlijn 2014/56/EU en Verordening (EU) nr. 537/2014 aan. De Auditverordening betreft specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang (hierna "OOB's"), met name de (beurs) genoteerde vennootschappen, de kredietinstellingen, de verzekeringsondernemingen, de herverzekeringsondernemingen, de vereffeninginstellingen en de met vereffeninginstellingen gelijkgestelde instellingen.

Volgens de Europese Commissie beoogde deze Europese audithervorming de kwaliteit van de audit te verbeteren, de belangenvermenging tegen te gaan, de transparantie te verhogen en het vertrouwen van beleggers

in de financiële informatie te herstellen.

De voorschriften van de Auditverordening betreffende de controleverklaringen beogen twee doelstellingen: de verbetering van de externe communicatie wat de onafhankelijkheid betreft en de verbetering van de informatieve waarde van het auditverslag.

De bepalingen van de Auditverordening en -richtlijn betreffende de controleverklaring werden in het Belgisch recht omgezet door een wet van 7 december 2016 die de artikelen 144 en 148 van het Wetboek van vennootschappen wijzigde. Alle voorschriften van de Auditverordening werden ook van toepassing verklaard op andere organisaties dan de OOB's, met uitzondering van de beschrijving van de belangrijkste risico's op afwijkingen van materieel belang.

De belangrijkste verandering betreft de bekendmaking van de belangrijkste geachte risico's op afwijkingen van materieel belang in het auditverslag. Algemeen wordt aangenomen

dat dit concept het equivalent is van de kernpunten van de controle (*key audit matters*) waarvan sprake is in de internationale controlestandaard (*International Standards on Auditing* (ISA)) 701.

De kernpunten van de controle zijn de punten die, volgens het professioneel oordeel van de commissaris, het belangrijkste waren in het kader van zijn controle van de (geconsolideerde) jaarrekening. Het gaat onder meer over de waardering van goodwill, interne controle en belastinglatenties. De kernpunten van de controle worden gekozen uit de elementen die aan het auditcomité worden meegedeeld, maar bevatten niet alle elementen die aan dit comité worden meegedeeld. De nieuwe eisen wijzigen de draagkracht van een controle van de jaarrekening niet, en mogen bijgevolg de onderliggende auditwerkzaamheden niet beïnvloeden.

Dankzij de bekendmaking van de kernpunten van de controle zullen investeerders en andere belanghebbenden toegang hebben tot informatie die tot heden alleen beschikbaar was

voor het bestuursorgaan en het auditcomité. Er moest echter een evenwicht worden gevonden wat het volume en de relevantie van de openbaar gemaakte informatie betreft: de controleverklaring moet informatief zijn, maar vooral ook relevant en leesbaar.

De kernpunten van de controle mogen niet verworden tot een hoofdstuk "Algemeenheden" van het auditverslag waarin technische overwegingen en risk management de overhand halen op de informatieve waarde en moeten zijn toegespitst op de specifieke situatie van de entiteit. De besproken punten mogen ook niet uitsluitend technisch worden behandeld en jaarlijks worden bijgewerkt om hun relevantie te waarborgen.

De nieuwe voorschriften met betrekking tot de verklaring van de commissaris vormen een fundamentele evolutie. Die evolutie voldoet aan de verwachtingen van de investeerders en andere belanghebbenden die meer wensen dan een ongenueanceerde opinie en die de verklaring van de commissaris willen gebruiken als leessleutel voor de jaarrekening en

als instrument dat meer inzicht verschaft in de belangrijkste elementen om de financiële situatie van de entiteit in te schatten.

Ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het Informatiecentrum voor het Bedrijfsrevisoraat (ICCI) werd eind 2016 aan de KU Leuven en aan de UCL gevraagd om een studie te verrichten over de impact van de kernpunten in de Auditverordening op het auditverslag. De UCL is verantwoordelijk voor het juridisch luik van deze studie, terwijl de KU Leuven het empirisch gedeelte voor haar rekening neemt.

De algehele doelstelling van de empirische studie bestaat erin te identificeren wat België kan leren van andere landen, zoals het Verenigd Koninkrijk en Nederland, waar het met de kernpunten uitgebreide auditverslag reeds enkele jaren geleden werd ingevoerd en op basis daarvan richtlijnen en goede praktijken te ontwikkelen voor de rapportering over de kernpunten in de Belgische OOB's.

De resultaten van deze empirische studie, die zowel voor auditkantoren als voor deelnemers aan de kapitaalmarkten van belang zijn, werden voorgesteld en besproken op een paneldebat en praktijksessie onder de respectievelijke titels "*How informative are extended audit reports, really?*" en "*Experiences with KAM reporting practices in the UK and the Netherlands*" tijdens het *9th European Auditing Research Network Symposium (EARNet)* dat plaatsvond op 29 september 2017 aan de KU Leuven.

Hierna u vindt de link naar het eindrapport van de empirische studie van de KU Leuven "*KAM reporting in the UK: a descriptive analysis 2013-2016*" (enkel toegankelijk voor bedrijfsrevisoren, na login).

Van zodra ook het juridisch luik van de studie klaar is, zal in de eerste helft van 2018 worden overgegaan tot de publicatie van beide luiken in de ICCI-reeks van uitgeverij Maklu.

Seminaries, Informatiesessies en studiedagen

Sinds april 2011 verzorgt het ICCI de organisatie van de vormingsseminaries die de bedrijfsrevisoren instaat stellen te voldoen aan hun permanente vormingsverplichtingen; deze seminars zijn tevens toegankelijk voor iedereen die erin geïnteresseerd is.

De inschrijving op deze seminars gebeurt online via de ICCI website.

Van maart 2017 tot maart 2018 werden er door het ICCI in totaal 85 seminars georganiseerd, waarvan 42 Nederlandstalige en 38 Franstalige en 5 tweetalige seminars, waarvan er vier samen met het IREFI. Sinds 2015 verzorgt het ICCI tevens informatiesessies en studiedagen. In 2017 heeft het ICCI 2 informatiesessies en 2 studiedagen georganiseerd. De lijst van deze seminars, informatiesessies en studiedagen is opgenomen in Bijlage 4.

De organisatie van deze vormingen steunt op het werk van de Commissie Vorming van het IBR; ze werden mogelijk gemaakt dankzij de medewerking van 123 sprekers, waarvan 59 bedrijfsrevisoren en 64 andere experts in de besproken onderwerpen.

5.479 personen hebben deelgenomen aan de seminars, informatiesessies en studiedagen georganiseerd door het ICCI in 2017, zijnde in het totaal 20.758 vormingsuren.

Website ICCI

INLEIDING

De structuur van de ICCI-website bestaat, behalve de *homepage*, uit 7 hoofdrubrieken:

- 1) Home;
- 2) Adviezen;
- 3) Vorming;
- 4) Publicaties;
- 5) Rechtspraak;
- 6) Over het ICCI; en
- 7) FAQ's

De inhoud van de rubrieken "Rechtspraak" en "Over ICCI" en "FAQ's" worden hierna toegelicht.

RECHTSPRAAK

Aansprakelijkheid

**Vonnis (nog niet definitief) van 07/11/2016
– Rechtbank van Koophandel Turnhout
A-14-03347**

**Andere : arresten van belang
voor de commissaris bij de
uitoefening van zijn mandaat**

**Arrest van 12/10/2017 – Grondwettelijk
Hof 116/2017**

Bedrijfsrevisor: opdrachten

[Arrest van 18/02/2016 – Hof van Beroep Antwerpen, vijfde kamer 2015/AR/2260](#)

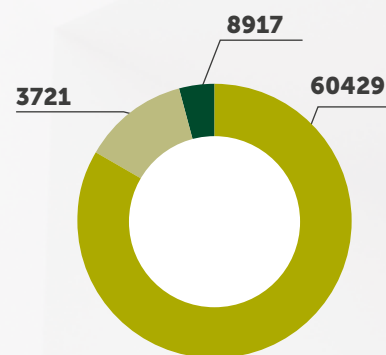
[Arrest van 12/07/2017 – Hof van Beroep Gent 2017/EV/21](#)

OVER ICCI

Onder deze rubriek vindt men een overzicht over het ontstaan van de Stichting ICCI en tevens ook nog een aantal subrubrieken (o.a. "Statuten", "Bibliografie" en "Links", waar een aantal links worden vermeld die nuttig kunnen zijn voor het beroep (nationale en internationale beroepsorganen)).

FAQ

In 2017 werden er nog een aantal vragen en antwoorden aan toegevoegd.

- Desktop
- Mobile
- Tablet

72306

Totaal aantal gebruikers

40218

Aantal downloads

122273

Totaal aantal bezoeken

335

Bezoeken per dag

Contributie aan het **ICCI**

Jaarlijks betaalt iedere bedrijfsrevisor een contributie aan het ICCI. Deze contributie wordt rechtstreeks aan de bedrijfsrevisoren gefactureerd met BTW.

Het bedrag van deze "ICCI-contributie" wordt in mindering gebracht van de IBR-bijdrage.

Deze contributie levert de volgende voordelen op:

- het abonnement op de ICCI-publicaties (boeken en TAA);
- een recht van forfaitaire toegang voor de bedrijfsrevisor en zijn eventuele stagiairs tot de seminars, de informatiesessies en de studiedagen; en
- de vraag tot advies aan de vroegere *helpdesk*, nu de drie *review teams*.

Bijlagen

Bijlage 1: Lijst van de meest relevante adviezen van 2017

Bijlage 2: Inhoudstafel van de publicatie van 2017

Bijlage 3: *Tax, Audit & Accountancy*: lijst van de gepubliceerde artikels in 2017

Bijlage 4: Lijst van de seminars, informatiesessies en studiedagen georganiseerd vanaf maart 2017 tot maart 2018

BIJLAGE 1: LIJST VAN DE MEEST RELEVANTE ADVIEZEN VAN 2017

Hierna volgt een lijst van de meest relevante adviezen van 2017 die werden gepubliceerd op de website van het ICCI, enkel in de taal van de vraagsteller, onder de rubriek: www.icci.be/nl/adviezen/Pages/Zoeken-op-thema.aspx.

1. IBR

Nihil

2. Deontologie

[Bedrijfsrevisor als enige zaakvoerder bij een accountancykantoor](#)
[Beroepsgeheim van de bedrijfsrevisoren ten aanzien van een gerechtsdeskundige](#)
[Facturation des missions révisorales via une société de moyen](#)
[Secret professionnel et l'article 86, § 2 de la loi du 7 décembre 2016](#)

3. Commissaris

[Inlichtingen vanwege de commissaris aan de FOD Economie](#)<http://www.icci.be/nl/adviezen/Pages/inlichtingen-commissaris-fod-economie.aspx>
[Réforme de l'audit et la date d'entrée en vigueur du nouvel article 133 du Code des sociétés \("cooling-off period"\)](#)
[Artikel 16 van de audithervorming – aanbestedingsprocedure](#)
[Champ d'application territorial des services non-audit interdits](#)
[Publication au Moniteur belge du changement de représentant permanent](#)
[Impact van de niet up-to-date elektronische versie van het NBB-model van jaarrekening op het commissarisverslag](#)
[Mandaat van commissaris in een vennootschap die in de loop van de driejarige termijn wordt verkocht](#)
[Overdracht van een deel van de commissarismandaten van een bedrijfsrevisorenkantoor](#)
[Le rapport de gestion dans une petite société avec commissaire](#)
[Commissarisverslag over een voorgaand boekjaar na de zetelverplaatsing van de vennootschap vanuit België naar Nederland](#)
[Impact op het commissarismandaat van de zetelverplaatsing van een vennootschap naar Zwitserland](#)
[Mandaat van de commissaris van een gefuseerde vennootschap](#)
[Interprétation de l'article 133, § 3, alinéa 2 du Code de sociétés](#)

[Verhouding tussen artikel 133, 2 W. Venn. en artikel 133/1 W. Venn.](#)
[Mogelijkheid van stilzwijgende verlenging van het mandaat van commissaris](#)

4. Bijzondere aspecten van het commissarismandaat

Nihil

5. Bijzondere opdrachten in het Wetboek van vennootschappen

[Transformation d'une SCRI en SPRL – l'actif net et le capital minimum à libérer](#)
[Fusion de deux sociétés et nécessité d'un rapport révisoral](#)
[Répartition des fonds propres entre la société scindée et la \(les\) société\(s\) bénéficiaire\(s\) dans le cadre d'une scission partielle](#)
[Inbreng in natura met retroactieve werking](#)
[Modification de l'objet social dans le cadre d'une fusion et à l'application de l'article 701 du Code des sociétés](#)

6. Controlenormen

[Procédure van externe bevestigingen](#)
[Normatief kader van toepassing op controles van financiële overzichten \(audit\) betreffende het boekjaar geopend op 1 juli 2016](#)

7. Bijzondere wetgevingen en reglementering

[ESR-rapportering single audit](#)
[Evaluation du protocole d'une étude de notaire et l'exemption](#)

8. Andere controleopdrachten

Nihil

9. Witwassen, fraude en corruptie

Nihil

10. Kapitaal en aandelen

[*Droit d'information individuel des administrateurs*](#)

11. Financiële informatie

Nihil

12. Informatie aan de ondernemingsraad

[*Dépôt du bilan social en vertu de l'article 100 du Code des sociétés et le rôle de l'assemblée générale*](#)

[*Transmission par le conseil d'administration au conseil d'entreprise d'une information de base et d'une information annuelle incomplètes*](#)

[*Rol van de bedrijfsrevisor ten aanzien van het Comité voor preventie en bescherming op het werk \(CPBW\)*](#)

13. Ondernemingen in moeilijkheden

Nihil

14. VZW's en Stichtingen

[*Critères de taille applicables aux fondations*](#)

[*Qualité du « vérificateur aux comptes » dans les ASBL*](#)

[*Exercice d'un mandat d'administrateur dans une ASBL par un stagiaire réviseur d'entreprises*](#)

15. Belgische boekhoudwetgeving

[*Boekhoudkundige behandeling van een niet-gerealiseerde meerwaarde op een onroerend goed en goodwill van een vennootschap in vereffening*](#)

[*Netting van rekeningen courant bij intercompany vennootschappen en compensatieverbod*](#)

16. IFRS/IAS

Nihil

17. Openbaarmakingsverplichtingen

Nihil

BIJLAGE 2: INHOUDSTAFEL VAN DE PUBLICATIE VAN 2017

1. Toekomst van de rapportering over niet-financiële informatie, ICCI, 2017, n° 1.

Woord vooraf

Executive summary (NL)

Executive summary (FR)

Executive summary (EN)

Inhoudstafel

Hoofdstuk 1 Inleiding

Hoofdstuk 2 Situering van de Europese richtlijn niet-financiële informatie 2014/95/EU (Europese richtlijn NFI) en de omzetting ervan in België

Hoofdstuk 3 Bespreking van het advies CRB 2016-2140 van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven

Hoofdstuk 4 Opdracht en toegevoegde waarde van de bedrijfsrevisor

Hoofdstuk 5 Actuele tendensen inzake niet-financiële informatieverstrekking door ondernemingen

Hoofdstuk 6 NFI-reporting als belangrijk instrument van CSR communicatie

Hoofdstuk 7 Visie van de financiële analisten als gebruikers van niet-financiële informatie en uitdagingen

Hoofdstuk 8 *Award for best sustainability reports*

BIJLAGE 3: TAX, AUDIT & ACCOUNTANCY: LIJST VAN DE GEPUBLICEERDE ARTIKELS IN 2017

TAA n° 54 – april / avril 2017

[*“Limitations of Benefits” \(LOB\) clauses as the method against treaty shopping?*](#)
[*EMIR nouvelles obligations et nouvelles missions pour les réviseurs d’entreprises*](#)
[*NOCLAR or how accountants deal with suspected or occurred breaches of the law*](#)
[*NOCLAR in België: an audit is an audit*](#)

TAA n° 55 – juni / juin 2017

[*Les sept piliers de la pédagogie des informations économiques et financières*](#)
[*Gebudgetteerde audits in België – Een empirische evaluatie van de zogenoemde « Grille Stassin »*](#)
[*Le projet de loi du 20 avril 2017 portant insertion du Livre XX « Insolvabilité des entreprises » dans le Code de droit économique aperçu des principales innovations faisant l’objet des discussions parlementaires*](#)
[*IFRS 16 – een \(r\)evolutie in Lease Accounting?*](#)
[*Premières interprétations du nouveau droit comptable belge*](#)

TAA n° 56 – oktober / octobre 2017

[*Het voorontwerp van een Wetboek van vennootschappen en verenigingen: een eerste overzicht*](#)
[*Points clés de l’audit \(Key Audit Matters\)*](#)
[*Hervorming van het gerechtelijk deskundigenonderzoek – nieuw nationaal register voor gerechtsdeskundigen*](#)
[*La loi relative à la publication d’informations non financières dans le rapport de gestion et ses incidences à l’égard du commissaire*](#)

TAA n° 57 – december/ décembre 2017

[*Le nouveau règlement général européen de la protection des données \(en abrégé RGPD\) est arrivé*](#)
[*Interview met de Voorzitter en de Secretaris-generaal van het College van Toezicht op de Bedrijfsrevisoren \(CTR\)*](#)
[*Beroepsaansprakelijkheid van bedrijfsrevisoren en bewaringstermijn van werkdocumenten*](#)
[*Interview met Jean-Marc Delporte – 40 jaar actief in de administratieve en politieke wereld*](#)
[*Jaarlijks lezen 2.808 lezen TAA.*](#)

BIJLAGE 4: LIJST VAN DE SEMINARIES, INFORMATIESESSIES EN STUDIEDAGEN GEORGANISEERD VAN MAART 2017 TOT MAART 2018

Seminaries

Audit en controle

Bedrijfsrevisor en ondernemingsraad (Sprekers: Dirk CLEYMANS, Erik PEETERMANS, Bergie VAN DEN BOSSCHE en Paul VAN GEYT)

Het nieuwe insolventierecht: krachtlijnen van het nieuwe boek XX van het Wetboek Economisch Recht (WER), met bijzondere aandacht voor de rol van de bedrijfsrevisor (Spreker: Melissa VANMEENEN)

Analyse van de belangrijkste adviezen van de CBN (update) (Spreker: Ignace BOGAERT)

Fusies en splitsingen: wettelijke, boekhoudkundige en fiscale aspecten en aandachtspunten voor de bedrijfsrevisor; cross borders (Sprekers: Gislenuus BATS en Peter VERBANCK)

Impact of Data Analytics on Audit (Sprekers: Marc MARISSSEN en Jeroen TRUMPENER)

Antiwitwassen: regels van toepassing op de bedrijfsrevisoren met betrekking tot de kantoororganisatie en de melding van vermoedens, alsook recente ontwikkelingen (Sprekers: Frank HAEMERS en Piet HEMSCHOOTE)

Behandeling van pensioenregelingen onder BE GAAP en IFRS (Spreker: Geert DE RIDDER)

Gewijzigd commissarisverslag ten gevolge van de omzetting van de EU Auditrichtlijn (Spreker: Dries SCHOCKAERT) 2x

Documentatie van de interne controle en impact op het eigenlijke werk binnen de KMO (Spreker: Ken SNOEKS)

Analyse van niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen (inclusief de informatie opgenomen in de bankconfirmatie) (Spreker: Luc DE PUYSSSELEYR)

Advanced: Statistische steekproeven (*statistic sample*) (Spreker: Samuel VERFAILLIE)

Sustainability Reporting - gevolgen van de boekhoudrichtlijn voor de verslaggeving van de niet-financiële informatie (Sprekers: Reinout DE CLERCQ en Bart VERCAUTEREN)

Overige éénmalige revisorale opdrachten + ontwikkeling ISA *ad hoc* (Spreker: Gislenuus BATS)

Bijzondere opdrachten: inbreng in natura, quasi-inbreng en ontbinding en vereffening van vennootschappen (Spreker: Gislenuus BATS)

Due diligence in het kader van de overdracht van een KMO (Spreker: Steven PAZEN)

Role of the auditor in the adherence to EMIR requirements (Sprekers: Stijn BROEKX, Nicolas CASTELEIN, Wouter COPPENS, Nathalie FLAMEN, Olivier MACQ en Didier NICLAES)

Introduction to EMIR (Sprekers: Christophe BOSCHMANS, Nathalie FLAMEN en Didier NICLAES)

Audit Financiële sector

Process: beleggingsportefeuille in een Bank- en Verzekeringsomgeving (Sprekers: Peter COOX en Christel WEYMEERSCH)

Governance structuren in financiële instellingen (Sprekers: David DE SCHACHT en Gregory JOOS)

Capita Selecta – Financiële Sector (Sprekers: Benoît BIENFAIT, Michel COLINET, Ingrid DE POORTER, Jean-François HUBIN, Olivier MACQ, Bart MASELIS, Kurt VAN RAEMDONCK, Kenneth VERMEIRE, Damien WALGRAVE en Christel WEYMEERSCH)

Audit not for profit

Verenigingen en stichtingen: ontwikkelingen in de controle en in het juridisch, boekhoudkundig en fiscaal kader (Spreker: Emiel DE SMEDT)

Audit Publieke sector

Advanced: Concept en mogelijkheden *single audit* – 5 jaar Rekendecreet (Sprekers: Lieven ACKE, Johan FRANSEN, Frank SMET, Lieven TYDGAT, Kris VAN CAUTER, Willy VERSCHUERE en Inge VERSTRAELEN)

Advanced: IPSAS (Sprekers: Johan CHRISTIAENS en Christophe VANHEE)

Audit van Europese structuurfondsen en wetgeving overheidsopdrachten (Sprekers: Lieven ACKE en Tony MORTIER)

Fiscaliteit

Update fiscaliteit: recente ontwikkelingen *capita selecta*. Aandachtspunten voor de bedrijfsrevisor (Spreker: Yves VERDINGH) 2x

BTW update: Special topics van belang bij de audit en recente rechtspraak (Spreker: Jurgen OPREEL)

Transfer pricing actualiteit en praktische toepassingen (Spreker: Andres DELANOY)

Update fiscaliteit: actualiteit vennootschapsbelasting op inkomsten 2017 (Spreker: Yves VERDINGH) 2x

Recht

De bedrijfsrevisor en de vennootschapswetgeving: actualiteit en *special topics* (Sprekers: Lieven ACKE en Erwin VANDERSTAPPEN) 2x

Burgerrechtelijke en strafrechtelijke aansprakelijkheid van bestuurders en bedrijfsrevisoren: belangenconflicten en misbruik van vennootschapsgoederen (Sprekers: Jens BENOOT, Dominique BLOMMAERT en Céline MASSCHELEIN)

Actueel overzicht op het vlak van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst en de financiële gevolgen hiervan (Sprekers: Arnout CRAUWELS en Olivier WOUTERS)

Going concern (Spreker: Lieven ACKE)

Plichtenleer

Advanced: Deontologie en onafhankelijkheid na de audithervorming : praktische aspecten (Sprekers: Luc DE PUYSSSELEYR en Sandrine VAN BELLINGHEN)

Cyclus Quick scan

Quick scan lokale besturen – module 1 (Sprekers: Johan CHRISTIAENS en Christophe VANHEE)

Quick scan lokale besturen – module 2 (Sprekers: Bert GIJSELS en Gert MARIS)

Quick scan lokale besturen – module 3 (Sprekers: Bert GIJSELS en Gert MARIS)

Specialisatie IAS/IFRS

Recente ontwikkelingen IAS/IFRS + IFRS 9 (*Financial Instruments*) (Spreker: Ignace BOGAERT)

IFRS 16: *Leases* (Spreker: Ignace BOGAERT)

IAS 15: *Revenue recognition* (Spreker: Peter D'HONDT)

Workshops

Casestudy ISA – dossier samenstellen: uitgewerkt en gedocumenteerd fictief dossier (Sprekers: Annie DE WILDE en Jan SMITS) 2x

Hoe omgaan met continuïteitsproblemen? *Casestudy* (Spreker: Marleen MANNEKENS)

International Standards

Toepassing van de ISA's in het kader van de audit van kleine entiteiten (Sprekers: Wim RUTSAERT en Jacques VANDERNOOT)

Informatiesessies

Commissarisverslag (Sprekers: Thierry DUPONT en Dries SCHOCKAERT)

Commissarisverslag (Sprekers: Thierry DUPONT en Tom MEULEMAN)

Studiedagen

Publieke sector – Lokale besturen: lancering *quick scan* (Sprekers: Lieven ACKE, Céline ARNAUD, Jean-Marc BOUDRY, Guy COX Luc, DE PUYSSSELEYR, Thierry DUPONT, Michaël FOCANT, Bert GIJSELS, Faska KHROUZ, Thierry LEJUSTE, Gert MARIS, Christophe PICARD en Gunter SCHRYVERS)

Publieke sector – Nieuwigheden in de openbare aanbestedingen en rol van de bedrijfsrevisor (Sprekers: Lieven ACKE, Katrien CALLEWAERT, Thierry DUPONT, Fernand MAILLARD, Tony MORTIER, Harry POZNANTEK en Kris WAUTERS)